

Pachtovní smlouvy, které ocení ekozemědělci

Právě vychází aktualizovaná metodika půdního průzkumu zemědělských pozemků určená pro pachtovní smlouvy. Nově nabízí i návrhy řešení v případě, že v době pachtu dojde na pozemku ke zlepšení půdní kvality. To vedle vlastníků ocení zejména ekologičtí zemědělci. Diskuze nad smyslem ekologického zemědělství se posouvá od debat nad kvalitou biopotravin k reálnému měření přínosů v podobě zhodnocených pozemků.

Diskutované téma

Kvalita půdy a půdní úrodnosti je dnes diskutované téma. Užívání nevhodných agrotechnik, orientace převážně na intenzivní produkci tržních plodin i klimatické změny s řadou extrémních výkyvů přispívají velkou měrou k degradaci půdní úrodnosti. V České republice hraje navíc významnou roli také i specifická vlastnická struktura zemědělské půdy. Pouze na jedné pětině půdy u nás hospodaří její majitelé, zároveň máme i největší půdní produkční bloky (souvislé půdní plochy zemědělské půdy, převážně s pěstováním monokultur) v Evropě.

Významná část zemědělských pozemků je přitom paradoxně rozdělena mezi velké množství vlastníků. Jednotlivé parcely mají díky malé velikosti nízkou prodejní cenu, nevhodné tvary a často je k nim i omezený přístup. Vztah vlastníků k údržbě půdní kvality těchto pozemků je díky tomu pochopitelně malý, ochota a v podstatě i možnost s pozemkem cokoliv dělat, je mizivá. Tato zakonzervovaná logicky nahrává zejména velkým nájemcům, kteří na těchto pronajatých plochách hospodaří. Jen málo z nich má přitom zájem o to, aby majitelé nějakým způsobem omezovali jejich formu hospodaření.

Dobrá pachtovní smlouva

Podmínku uchování kvality půdy v rámci pachtu má v současné době minimum smluv, ale zájem strmě stoupá. Hodnotu půdy si totiž začínají uvědomovat nejen investiční společnosti, ale i jednotliví vlastníci. To potvrzuje i zcela rozebrané první vydání metodiky, která vyšla před dvěma lety. „*Zájem mají zejména církve, které dostávají zemědělskou půdu zpět v restitucích a často ji následně pronajímají*“, říká Ing. Jan Vopravil z Výzkumného ústavu meliorací a ochrany půdy a jeden z autorů metodiky. „*Příjemně nás překvapil nečekaně velký zájem pachtýřů, kteří se nestydí za to, jak hospodaří. Velmi často jsou to ekologičtí zemědělci*.“ Za přelomové považuje Jan Vopravil zájem státu, který v udržení kvality půdy pomocí pachtovních smluv vidí výrazný potenciál. „*Jsme rádi, že se v tomto ohledu dobře rozvíjí spolupráce. Prvním krokem měla být tvorba metodiky pro potřeby Státního pozemkového úřadu při pronajímání státní půdy. Současně s ministerstvem zemědělství připravujeme projekt, který by měl zajistit lepší dostupnost rozborů půdy všem zájemcům, kteří o ně projeví zájem*“, komentuje Jan Vopravil přístup státu. Podpořit ochranu zemědělské půdy

přes samotné vlastníky či hospodáře, zemědělskou půdu je klíčové. To, co stát investuje do podpory, se mu několikanásobně vrátí v lepší odolnosti půdy a krajiny vůči suchu, povodním a dalším extrémním jevům.

Poradí metodika půdního průzkumu

I druhé vydání Metodiky půdního průzkumu zemědělských pozemků určená pro pachtovní smlouvy je určeno jak pro ty, kteří na zemědělské půdě hospodaří, tak pro její vlastníky. Publikace nabízí detailní postupy, jak získat informace o stavu půdy v době uzavření pachtovní smlouvy i po jejím ukončení. Vlastníkovi umožňuje vyhodnotit změny, které na pozemcích, resp. půdě v době pachtu nastaly, pachtýři naopak může poskytnout určitou ochranou před možnými nářechy ze strany vlastníků, že byl jejich majetek poškozen jeho nesprávným hospodařením. V aktualizované verzi najdete nově i postupy, co dělat, když se v průběhu pachtu kvalita půdy nezhorší, ale zlepší. Autoři tak vycházejí vstříc podnětům a zkušenostem uživatelů, které nashromáždili po vydání první publikace před dvěma lety.

Metodika přehledně popisuje postup a metody půdního průzkumu, jehož výsledkem je základní popis stavu půdy na propachtovaném pozemku před a po skončení pachtu. V případě, že došlo k poškození půdy a zásadnímu zhoršení půdních charakteristik, nabízí návrh nápravných opatření směřujících k uvedení půdy do původního stavu, nebo vyčíslení finanční kompenzace. Nově je řešeno, co lze dělat, pokud se půdní vlastnosti zlepšily a pozemek má vyšší zhodnocení, než měl na počátku pachtu. Tato skutečnost by měla být signálem pro vlastníka pozemku, že je mu o půdu

Redukované zpracování půdy na youtube

Na youtube kanálu Bioinstitutu můžete nově shlédnout **instruktační videa**, mimo jiné zaměřená na techniky redukova-



Tažený kypřič Treffler je mělký kypřič s šípovými radličkami, který je vhodný k zapravení dočasněho travního porostu (jetelotrávy) ve dvou po sobě jdoucích operacích. Dokáže odstranit plevel ze 100% a připravit půdu pro následné setí (viz video Mělké zapravení travního porostu.)

ného zpracování půdy v systému ekologického zemědělství. Krátké filmy pravidelně připravuje švýcarský výzkumný ústav FiBL. Přestože se jedná o zahraniční zkušenosti, mohou být videa zajímavým podnětem i u nás.

Odkaz na videa najdete www.bioinstitut.cz. Filmy jsou opatřeny českými titulky, které je před sledováním možné spustit ve funkci „nastavení“ v pravém dolním rohu videa.

Zájemci o doporučení vhodných zemědělských technik se mohou s žádostí o konzultaci obrátit na Výzkumný ústav zemědělské techniky v.v.i. (www.vuzt.cz).

K tématu minimalizačních technologií vydal Bioinstitut ve spolupráci

s FiBL v loňském roce příručku „**Redukované zpracování půdy, možnost využití v ekologickém zemědělství**“. Jsou zde stručně popsány výhody a požadavky této technologie a představeny různé metody a mechanizace vhodné pro využití v podmínkách ekologického zemědělství. Příručka je v českém jazyce a je dostupná v tištěné a elektronické podobě.

Více informací o ní a dalších praktických příručkách, které Bioinstitut s FiBL pravidelně publikuje, najdete na www.bioinstitut.cz.

Kateřina Čapounová, ČTPZ



➔ dobře pečováno, a měl by to zohlednit v ceně pachtu pro další období, případně době jeho trvání (např. prodloužení).

Typ půdního průzkumu si může volit vlastník či pachtýř půdy podle vlastních požadavků a odvíjí se od podmínek konkrétního pozemku. Možný je základní půdní průzkum – popis stavu půdy, klasifikace a profilace půdy na předmětném pozemku, odběr směsných porušených půdních vzorků pro stanovení základních charakteristik půdy nebo rozšířený půdní průzkum – který zahrnuje další analýzy a specifické činnosti (penetrometrický průzkum, stanovení obsahu rizikových látek a prvků v půdě, popř. odběry neporušených půdních vzorků k určení fyzikálních vlastností půdy).

Půdní průzkum

Základní půdní průzkum zahrnuje stanovení zrnitosti půdy, výměnné půdní reakce, kationtové výměnné kapacity a na-

sycenost sorpčního komplexu výměnnými bázemi. Dále se stanovuje obsah přijatelných živin, obsah oxidovatelného uhlíku (Cox) včetně jeho přepočtu na humus pomocí Welteho přepočtového koeficientu. Rozšířený půdní průzkum spočívá např. v odběru půdních vzorků do Kopeckého válečku, stanovení obsahu skeletu, rizikových prvků a rizikových látek.

Základní půdní průzkum může zajistit v podstatě jakákoliv společnost, která se kvalitou půdy zabývá. Posuzovatel musí mít odborné zaměření na půdní průzkum a být vybaven adekvátní technikou. Půdní analýzy musí být prováděny pouze v akreditovaných laboratořích. Pro větší smluv je dostačující základní půdní průzkum. V případě existence dalších rizik je navržen i rozšířený průzkum, který se zabývá obsahem rizikových prvků a látek. Ten využívají zejména majitelé pozemků, u kterých hrozí riziko kontaminace. Cena průzkumu je rozdílná a pohy-

buje se od pár set korun výše. Součástí metodiky je také praktická pomůcka – vzorová pachtovní smlouva. Stačí v ní v podstatě doplnit osobní údaje, výši pachtovného, sankci a dobu, na kterou je smlouva uzavírána.

Tištěná verze publikace Metodika půdního průzkumu zemědělských pozemků určená pro pachtovní smlouvy je k dispozici v knihovně VÚMOP v.v.i. (Žabovřeská 250, Praha 5, 156 27) a stojí 50 Kč. V elektronické formě je zdarma stažitelná ze stránek <http://knihovna.vumop.cz/documents/1144>.

Kateřina Čapounová,
ČTPZE

Zdroj informací: J. Vopravil,
VÚMOP v.v.i.

Spočítat si on-line bilanci organické hmoty v půdě můžete zde:
www.organickahmota.cz/#/balance

Legislativa EU na ochranu přírody sice pomáhá polním ptákům, ale není schopná zabránit jejich dalšímu úbytku

Nová vědecká studie publikovaná v odborném časopise *Conservation Letters* ukazuje, že Směrnice o ptácích EU a agroenvironmentální programy EU mohou pomoci chránit ptáky zemědělské krajiny, avšak jejich pozitivní vliv je utlumen devastujícím vlivem intenzifikace zemědělství. Studie, na níže se podílelo 25 odborníků z celé Evropy, vznikla pod vedením České společnosti ornitologické a ve spolupráci s UP Olomouc a UK Praha.

Ve vědeckém článku „Tracking Progress Towards EU Biodiversity Strategy Targets: EU Policy Effects in Preserving its Common Farmland Birds“, který vyšel v pátek 12. 8. 2016 v časopise *Conservation Letters* (<http://onlinelibrary.wiley.com/>



<http://www.chovzvirat.cz/zvire/1019-vrabec-polni/>

doi/10.1111/conl.12292/pdf), se autoři zaměřili na vztah mezi změnami početnosti ptáků, Společnou zemědělskou politikou EU a Směrnicí o ptácích EU.

Výzkumníci analyzovali změny početnosti 39 běžných druhů ptáků charakteristických pro zemědělskou krajinu Evropy v období let 1981 až 2012. Výsledky potvrdily dřívější zjištění, že intenzifikace zemědělství má na ptáky negativní vliv.

Studie současně ukazuje, že legislativa EU na ochranu ptáků, tj. Směrnice o ptá-

cích, spolu s opatřeními ve prospěch biodiverzity v rámci zemědělských dotací, tzv. agroenvironmentální programy, mohou zmírnit úbytek polních ptáků. Nemožnou však tento úbytek zvrátit, neboť jejich vliv nestačí napravit důsledky intenzifikace zemědělství v Evropě. Nelze očekávat, že se tyto negativní trendy zastaví, dokud nebude zásadně změněna podoba zemědělských dotací v Evropě.

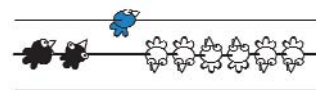
Ariel Brunner z Evropského oddělení BirdLife International k tomu říká: „Tato nová studie znovu potvrzuje výsledky kontroly efektivity legislativy EU na ochranu přírody (tzv. Fitness check of the Birds and Habitats Directives) provedené nedávno Evropskou komisí: legislativa na ochranu přírody v EU funguje, pokud je správně aplikována. Avšak nemůže zvrátit destrukci živé přírody podporovanou perverzními nástroji jako je Společná zemědělská politika EU. Tato studie je dalším dokladem, že Evropská komise musí objektivně zhodnotit, zda Společná zemědělská politika naplňuje své cíle v ochraně biodiverzity. Studie podporuje to, o co již žádá více než 100 nevládních organizací: okamžité zhodnocení účinnosti (fitness check) Společné zemědělské politiky.“

„V České společnosti ornitologické analyzujeme údaje ze sčítání ptáků v Evropě již od roku 2002. Každoročně nám výsledky ukazují stále se zhoršující obrázek

– i přes všechny reformy Společné zemědělské politiky polní ptáci v Evropě nadále ubývají. Pro ornitologa i řadového občana je frustrující, že se za veřejné peníze nadále ochuzujeme o ty (doneslávna) nejběžnější ptáčí druhy.“

Petr Voříšek (spoluautor studie)

KAŽDÝ PTÁK
SE POČÍTÁ



Ornitologická konference
14.–16. 10. 2016 • Mikulov

Kdo má na svých polích a loukách kromě dotačních druhů také bramborníčky, skřivany, stehlíky nebo úhýky a chcete o nich zjistit více, poznamenejte si termín Celostátní konference České společnosti ornitologické. Koná se od 14. do 16. října v Mikulově a vedle zcela odborných ornitologických témat nabízí i několik přednášek, které se týkají zemědělství. Zajímá vás, co si myslí čejky o dotačním titulu na svou ochranu, nebo jak může jeden rybník bez kaprů zastavit úbytek hnízdičích vodních ptáků? Pokud máte rádi ptáky, chcete se osobně seznámit s předními českými ornitology, případně se domluvit na nějaké formě spolupráce, vydejte se v říjnu do Mikulova.

Více informací o registraci a detailním programu najdete na stránkách České společnosti ornitologické www.cso.cz/konference2016.html.